

ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА В КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

УДК 378.1+377.8

Олена Лихолат

**ОПИС ЗОВНІШНЬОГО ВИГЛЯДУ МОДЕЛІ ОДЯГУ
ЯК ЕЛЕМЕНТ ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ
В СИСТЕМІ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ**

У статті розглянуте питання особливостей роботи над змістом та послідовністю опису зовнішнього вигляду моделі одягу як необхідної складової конструкторсько-технологічному етапу роботи над швейним виробом. Автор доводить, що робота над текстом опису має надзвичайне значення для фахової підготовки студентів в системі професійної освіти. Цей документ має притаманну йому логіку написання, складається з трьох частин і зміст його акумулює в собі конструкторські та технологічні знання процесу виготовлення швейного виробу.

Ключові слова: професійна освіта, фахова підготовка, швейний виріб, модель одягу, опис зовнішнього вигляду.

В процесі підготовки фахівців в системі професійної освіти важлива увага приділяється засвоєнню професійних знань, умінь та навичок. В основу такого підходу покладена ідея спрямованості навчально-пізнавальної діяльності на результат в межах процесу формування особистості та діяльності фахівця. Результативність діяльності залежить від рівня теоретичної та практичної підготовки студентів під час вивчення ними навчальних предметів практичного спрямування, предметів, які входять за навчальним планом до циклу предметів фахової підготовки.

Проектування швейних виробів має свій закінчений, відпрацьований в межах виробництва, алгоритм. В процесі проектування швейних виробів основна увага приділяється технічному ескізу та опису зовнішнього вигляду швейного виробу, від якості виконання яких значною мірою залежить якість готового виробу.

Художньо-технічне описування моделі одягу не є новиною для виробництва швейних виробів легкої промисловості [1]. Це основний технічний документ, що розробляється на кожну модель одягу масового виробництва. Розробляється цей документ на основі загальних технічних вимог, діючих стандартів та технологічних режимів виробництва.

В процесі практичної роботи зі студентами ми виявили, що велику складність при роботі над конструкторсько-технологічною документацією в процесі виготовлення швейного виробу становить опис зовнішнього вигляду моделі одягу.

Мета статті полягає у розкритті особливостей процесу створення опису зовнішнього вигляду моделі одягу як необхідної складової конструкторсько-технологічної документації на швейний виріб. Завдання статті витікає з необхідності навчання фахівців в системі професійної освіти грамотно виконувати проектний вигляд художньо-технічного опису моделі одягу, і полягає у ознайомленні зі змістом та правилами його оформлення в умовах масового швейного виробництва, де він являє собою важливий конструкторсько-технологічний документ.

В умовах промислового виробництва одягу на конструкторському етапі проектування швейного виробу виготовляють цілий пакет проектних документів під загальною назвою «Технічний опис» на виріб [2]. Такий пакет документів розробляється при підготовці кожної моделі одягу масового виробництва. Технічний опис є основою технічної документації для запуску моделі у виробництво. Він розробляється на основі загальних технічних вимог, діючих стандартів та технологічних режимів швейного виробництва.

Цей важливий конструкторсько-технологічний документ дозволяє не припускати помилок та контролювати якість при виготовленні одягу на всіх стадіях масового виробництва. Він необхідний при моделюванні виробу, конструюванні, конфекціонуванні матеріалів на виріб, розкרוюванні, безпосередньо при виготовленні (на технологічному етапі), комплектації крою і готового виробу, перевірки якості виробу.

Опис зовнішнього вигляду швейного виробу (далі опис) у поєднанні з технічним ескізом в роботі над швейним виробом в межах фахової підготовки в системі професійної освіти ми розглядаємо як необхідний документ, що дає змогу грамотно виконати всі пункти конструкторського етапу та всі пункти технологічного етапу і в результаті отримати якісний швейний виріб. Робота над описом зовнішнього вигляду моделі дає можливість розвинути словниковий запас студентів, навчить їх в стислій лаконічній формі висловлювати власну думку, аналізувати, узагальнювати інформацію та робити висновки.

Опис – це послідовний текстовий лаконічний опис художньо-технологічних особливостей моделі, а саме виду та призначення виробу, волокнистого складу та кольорової гами основних матеріалів, силуету, покрою самої моделі та рукава, виду застібки, довжини, характеристики конструкції та декоративного оформлення кожного вузла, описання оздоблювальних строчок, наявності підкладки.

Таке описання має відповідати стандартизованим вимогами до нього, бути лаконічним, грамотним. В ньому повинні міститися конкретні спеціальні технічні терміни. Прочитавши такий опис, будь-хто (спеціаліст, викладач, інший студент) має без самого оригіналу моделі відтворити зовнішній вигляд за допомогою прийомів технічного малюнку з

достатньою точністю. Опис має стандартизовану форму. Всі елементи моделі в описі викладаються в певній послідовності. Таке викладення є необхідним для того, щоб не прочитувати весь опис під час роботи над швейним виробом, а звернути увагу на необхідну частину моделі (перед, спинку, комір і т.д.).

В описі зазначаються: особливості технології виготовлення (наприклад, листочка з вшитими чи нашивними кінцями, тощо); особливості крою моделі (наприклад, деталі, які при розкроюванні розташовуються не по основі тканини); місця розташування видимих строчок з конкретним зазначенням відстані, на якій вони розташовані; наявність підкладки та плечових накладок; наявність та місця прикріплення знімних деталей (бант, квітка, пояс, жабо); конкретна кількість петель, гудзиків, м'яких складок та інших уточнень.

Прийнято розділяти опис на три частини: загальну, основну та завершальну.

В загальній частині опису спочатку описується все, що не стосується основних деталей і коміра або(та) капюшона моделі. Увесь текст пишеться поспіль через кому або крапку з комою (у разі складних оборотів) бажано в такій послідовності:

1) назва моделі за прийнятою класифікацією у відповідності до державного стандарту України [3] з асортименту верхнього, легкого та білизняного одягу (наприклад, *пальто, плащ, жакет, жилет, сукня, блузка, штани, нічна сорочка тощо.*);

2) статевікова належність за однією з груп для дорослих (*для чоловіка/жінки молодшої, середньої, старшої вікової групи*), для дітей (*для новонароджених, дівчинки/хлопчика ясельної, дошкільної, молодшої шкільної, старшої шкільної, підліткової групи*);

3) вид матеріалу за способом отримання (*тканина, трикотажне полотно, неткане полотно*), волокнистим складом (*вовняна, віскозна, синтетичного шовку*) і видом опорядження (*оздоблення поверхні*) текстильного полотна (*гладко-фарбована, набивним малюнком або пістрявоткана/пістрявов'язана з зазначенням виду малюнку: з малюнком в клітинку, смужку, з геометричним малюнком, малюнком «п'єдепуль» абстрактним, квітковим, рельєфним, жакардовим малюнком, рельєфна, ворсована, «букле» і т.д.*);

4) комбінування моделі, яке зазначається лише в тих випадках, якщо модель виготовлено з двох основних тканин (якщо площа лекал другої тканини складає не менше 40 % від площі всього виробу);

5) особливості довжини моделі (*коротка – вище за коліно, міні; довга – по щиколотку, максі; середньої довжини – до середини ікри, міді; класичної довжини – вище/нижче коліна на 1ч5 см від середини коліна або по центру коліна*);

6) форма в залежності від ступеню об'ємності (*овальної, прямокутної, трикутної, круглої, квадратної*) [4, с. 436];

7) силует в залежності від зовнішніх обрисів одягу (*прямий, прилеглий/приталений, напівприлеглий, розширений форми трапеції, звужений*); ступінь прилягання по лінії талії, стегон, розширення до низу або в плечовому поясі може зазначатись в см з зазначенням способів такого розширення (*за допомогою виточок, складок, зборок, заціпів, природного силуету для крою по основі, косій, високого для крою «пів сонце» та «сонце», рівномірного наповнення і т.п.*);

8) крій зазначається в залежності від загальної характеристики конструктивної побудови одягу: для плечового за формою з'єднання рукава з проймою (*з вишивними рукавами, з рукавами реглан, з суцільнокрійними рукавами, з комбінованими рукавами*); для плечового та поясного одягу в залежності від поздовжнього та поперечного членування основних деталей (*на кокетці, відрізний по лінії талії/стегон з зазначенням в круглих скобках відстані від лінії талії/стегон в см, з горизонтальними підрізами, драпіровками, безшовний, одношовний, двошовний, тришовний, чотиришовний (тільки для поясного одягу), п'ятишовний (тільки для плечового одягу), шестишовний*);

9) застібка, яка є необхідним функціональним елементом одягу і описується в залежності від: ширини напівзаносу (*у стик, центральна, зміщена*), кількості рядів гудзиків (*однобортна, двобортна*); місця розташування (*симетрична, асиметрична*), довжини розташування (*наскрізна, обмеженої довжини – врізана, у шві, рельєфі, вході в кишеню*), конструкції (*відрізна, суцільнокрійна*); виду функціональних елементів (*гудзики, тасьму «блискавка», тасьму «велькрот», гачки, кнопки, зав'язки, шнурівка*), способу технологічної обробки петель (*обшивні в рамку, прорізні, навісні*) та різновиду їх напрямку (*дольові, горизонтальні, нахилені*), за наочністю (*відкрита, закрита, потайна*);

10) характеристика фасону бортів, лінії перегину лацканів, ширини та форми одворотів (*наприклад, борта закруглені, лацкани широкі, округленої форми, високими одворотами*);

11) особливості вирішення плечового поясу (*розширений, звужений, лінія плеча природна, спрямлена, округлена, поката, сідлоподібна*), наявність плечових накладок;

12) наявність основного поясу, тобто такого, з яким модель зображена на технічному ескізі; якщо пояс зображується окремо, то він є додатковою деталлю і описується в заключній частині; цей факт пояснюється тим, що проектувальник одягу вважає можливим носити даний виріб з поясом, але його основний задум – виріб без поясу;

13) наявність (але не описування!) деталей та вузлів, які не мають відношення конкретно до основних деталей та коміру (*наприклад: погони,*

кишені в бокових швах, застібка на рівні плечового шва, хлястик, який входить в рельєфний шов переду і зав'язується на спинці і т.д.);

14) наявність деталей, які мають відношення до всього верху або низу моделі (*оборка по низу переду та спинки; кокетка по верху переду, спинки та рукавів, клини «гаде» в усіх швах, баска*);

15) відсутність рукавів, коміра (в тексті: *без рукавів, без коміра*; з зазначенням оформлення горловини: з *V-подібним вирізом по горловині переду, з вирізом по горловині форми «човник», «щілина», з фігурним вирізом; з зазначенням виду обробки горловини – обшивкою, кантом, подвійною косою обшивкою і т.д.*), замість коміра може бути капюшон або волан, тобі пишуть *без коміра з капюшоном*, але якщо капюшон – це окрема деталь моделі, то він описується в кінці опису зовнішнього вигляду моделі);

16) наявність/відсутність підкладки (*пришивної або відлітної по низу виробу*).

В основній частині опису надається характеристика конструктивно-технологічних особливостей основних деталей: для плечового одягу – *пілочки, спинки, рукава, коміра або/та капюшона*; для поясного – *переднього та заднього полотнищ спідниці, передніх і задніх половинок штанів*.

В описанні конструкції основних деталей звертають увагу на такі конструктивно-декоративні елементи, як застібка, кишеня, пояс, кокетка, шлиця, планка, рельєфи, фігурні виточки, складки, драпіровки, збірки, буфи, підрізи, манжети, шльовки і т.д.

17) характеристика конструкції пілочки (наприклад, *пілочка з рельєфами з пройм*);

18) наявність та описання кишень (з кишнями в рельєфних швах *пілочки*); характеристика конструкції кишень (*накладна, прорізна, з листочкою, з клапаном, у рамку*; за напрямком і лінією входу у кишеню: *на горизонтальні, вертикальні, нахилені, з верхнім входом, з боковим входом, пряма, ламана, крива*; за місцем розташування: *зовнішня або внутрішня, задня, нагрудна, бокова*; за формою зовнішніх контурів: *квадратна, прямокутна, овальна, трикутна, з закругленими кінцями, з кутами, комбінована*; за об'ємом: *конверт, портфель, гаманець, у вигляді мішка*; за наявністю застібки: *на гудзик, кнопку, велькрот, блискавка, на зав'язках, на резинку*; за наявністю і місцем розташування оздоблювальних елементів: *кант, оборка, рюш, бейка, складка, тасьма, оздоблювальний шов, резинка, фурнітура, по зовнішньому контуру, на лінії верхнього краю, нижнього краю прорізу*);

19) характеристика конструкції спинки (наприклад, *спинка з середнім швом, який закінчується шлицею та талієвими виточками*);

20) характеристика покрою рукава (вшивний рукав: *сорочковий,*

безшовний типу «крильця», з одним, двома та трьома швами; суцільнокрійний: з ластовицею і без ластовиці; «реглан»: класичний, погон, кокетка, нульовий; кімоно, довгий, короткий, наприклад: рукава довгі дво-шовні, зі шлицями, на яких пришиті по два оздоблювальних гудзика); низ рукава може бути оформлений шлицею, манжетою, хлястиком, патою, гудзиком, воланами, тощо;

21) характеристика конструкції коміра (комір піджачного типу з оздоблювального однотонного матеріалу), за конструкцією комір може бути: відкладний з відрізною стійкою, суцільнокрійною стійкою, плоско лежачий, шалька, «апах», піджачного типу, хомутик, стійка (класична, пряма, нахилена, воронкоподібна, суцільнокрійна, м'яка, м'яка на бант), фантазі «кокельє», жабо;

22) характеристика спідниці (для сукні, відрізної по лінії талії/стегон), штанів (для комбінезону).

В заключній частині опису зазначають такі особливості моделі: строчки, особливості обробки і крою, рекомендації за колірною гамою фурнітури і ниток для строчок, видимих з лицьового боку виробу.

23) вид обробки деталей моделі (наявність оздоблювальних строчок з зазначенням всіх місць розташування та точної відстані з обов'язковим зазначенням рекомендацій щодо кольору ниток і їх сполученням з матеріалом верху: по краю відльоту коміра та кокеток, уздовж швів пришивання прокладена оздоблювальна строчка в тональному сполученні з кольором матеріалу на відстані 0,7 см; рекомендації щодо кольорового поєднання фурнітури; наявність «робочих» строчок, але таких, які видно з лиця моделі: строчка по низу рукавів на відстані 2,0 см, яка є строчкою шва в підгін з закритим зрізом;

24) наявність деталей з оздоблювальних матеріалів з обов'язковим зазначенням рекомендацій щодо кольорового сполучення їх з основним матеріалом: верхній комір, манжети та планка-підборт виконані з оздоблювальної гладко-фарбованої тканини в тональному/контрастному поєднанні з набивкою основної тканини; наявність деталей, кроєних під кутом 45–90° до ниток основи: кокетка, листочки кроєні під кутом 45° до ниток основи; наявність знімних деталей, крім основного поясу, і рекомендації щодо місць прикріплення до виробу: сукню доповнює бант, який рекомендується кріпити до горловини переду;

25) рекомендована розмірна та ростова групи виробу.

Основні деталі виробу, види обробки деталей моделі, рекомендована розмірна та ростова групи описуються з нової строчки, кожен окремим реченням.

Ми впевнені, що детальне вивчення і подальше розуміння та усвідомлення студентами алгоритмічної послідовності процесу створення опису зовнішнього вигляду моделі одягу надасть їм можливість більш

якісно створювати необхідні конструкторсько-технологічні документи в процесі роботи над швейним виробом, здійснювати контроль якості готового виробу та самоконтроль в процесі практичної роботи над ним. В процесі роботи над конструкторсько-технологічною документацією до швейного виробу також дуже гостро стоять питання грамотної подачі технічного ескізу моделі одягу та аргументації вибору матеріалів до моделі одягу. Отже, наступні дослідження будуть присвячені саме цим проблемам.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Матузова Е. М. Разработка конструкций женских швейных изделий по моделям / Е. М. Матузова, Р. И. Соколова, Н. С. Гончарук. – 2-е изд., испр. и доп. – М. : Легкая и пищевая промышленность, 1983. – 224 с.
2. Штох Е. В. Разработка технического описания на модели одежды : учебное пособие / Е. В. Штох ; под редакцией Н. И. Герасимовой. – Челябинск : Издательский центр ЮУрГУ, 2009. – 37 с.
3. Вироби швейні й трикотажні. Терміни та визначення : ДСТУ 2027-92. – [Чинний від 1993-01-01]. – К. : Держстандарт України, 1992. – 20 с. – (Державний стандарт України).
4. Мода и стиль // Современная энциклопедия Аванта+ / глав. ред. В. А. Володин. – М. : Аванта+, 2002. – 480 с.